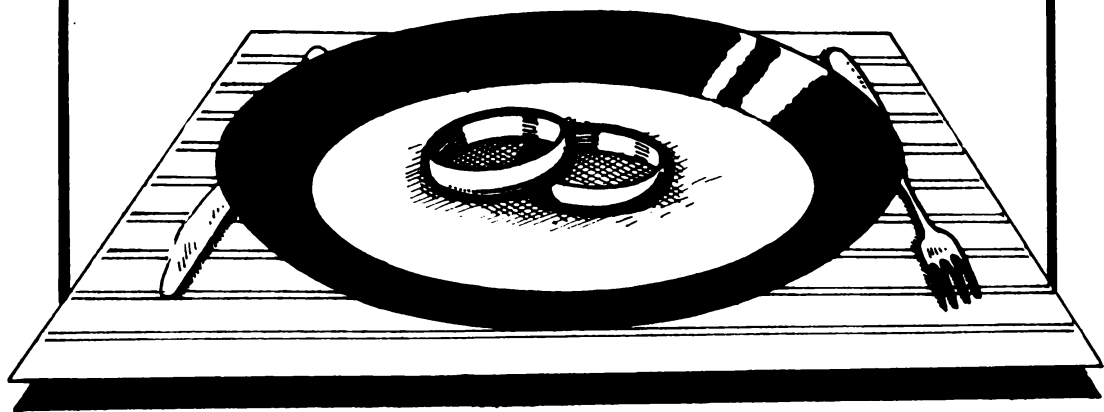

Дієта і кохання

ОПОВІДАННЯ

З іспанської переклала Лариса МАЄВСЬКА

Учора вранці-рано стрілася мені на вулиці дівчина-тростинка; на ній костюм трішки довший, ніж за модою, а сама, видалося мені, гарнулечка писана. Позирнув я на неї раз, позирнув удруге, і вже очей не міг одвести, аж поки вона зникла за рогом, анітрохи не переймаючись моїми зальотами. Даремно я норовив потрапити їй на очі, пускав очима бісики — нібито я і не до неї, а до рідної матінки. Що ж, в житті трапляється і таке.

А найдивовижніше те, що було в тій дівчині-тростинці невимовно цнотливе бажання промайнути непомітно, непідробна байдужість до будь-якого зальотника: хай задивляється на неї, крутить головою, силкуючись упіймати її погляд, вона й бровою не поведе,— аж я зачудувався, дарма що сам і був отим невдатним залицьальником, що схопив облизня.

І хоч мені було що робити, я пішов за дівчиною назирці й зупинився на тому самому розі, де вона зникла. Пройшовши іще з півкварталу, дівча моє перетнуло вулицю й попростувало до входу на мансарду.

На незнайомці був темний костюм, панчохи щільно облягали струнки ніжки. Що не кажіть, а немає в світі приємнішого, аніж збавляти час, коли, розгулявшись уявою, пасеш очима дівчину в гарних черевичках, яка піднімається нагору сходами! Не знаю, чи рахувала вона ті сходинки, але сам я, їй-право, не пропустив і жодної. І слідом за нею увійшов до вестибюля. Та раптом дівчина зникла, ніби в повітрі розчинилась. І закортіло мені дізнатися, хто ж вона така, бодай з вигляду її оселі. Тож я попростував далі, в обхід.

І щоб б ви думали! На стіні її оселі я побачив велику бронзову вивіску з написом:

ДОКТОР СВІНДЕНБОРГ
Лікар-дієтолог

Ну й дива — лікар-дієтолог! Нічогенька собі пригода з самого ранку! Підкотився до такої лялечки в костюмі кольору морської хвилі, піднімався за нею, мов у казковому сні, нагору сходами — і ось маєш...

Лікар-дієтолог!.. Е ні, тут мені робити нічого, це ясно! Дієтолог! На біса кому здалася та анемічна краля, донька чи пансіонатка якогось там лікаря-дієтолога? Ну хто додумається зшивати протилежні кінці простирадла? Так само безглуздо тулити до купи й такі несполучні поняття, як кохання і дієта! Хай там що, а вкупі вони далєбі не обіцяють щастя. Дієта!.. Нехай бог милує! Коли на світі і є що неситиме, то це кохання. А то — кохання і дієта... Тьху, цур йому, сто чортів!

Отак я міркував учора вранці. А сьогодні все враз перемінилося. Незнайомка знову стрілася мені на тій самій вулиці, і чи то день видався на диво погожий, чи то в очах моїх привиділося їй бозна-яке саможертвоне й самозречне покликання до дієти, одне знаю напевне: гарнулечка подарувала мені погляд!

«Сьогодні я бачив її... бачив... І вона обдарувала мене поглядом...»

О ні! Щиро кажучи, тоді я і не здогадувався, чим моя пісенька скінчиться. Але подумав собі: яка то, напевно, мука, весь вік сушити своє незглибиме, шляхетне кохання екстазами якоїсь несусвітньої дієти...

А гарнуля таки подарувала мені погляд — це поза сумнівом. Я пішов за нею, як і вчора, і, так само дурнуvато всміхаючись, ступав, ніби сновида, прикипав замріяним поглядом до лакованих черевичків, поки знову втнуввся носом у бронзову вивіску:

ДОКТОР СВІНДЕНБОРГ

Лікар-дієтолог

Ох, прощайте, мабуть, усі мої мрії! А коли цей неземний погляд оксамитових очей обіцяє лише пісню любов?

Так воно, певно, і є, бо сьогодні вона знову позирнула на мене — на тій самій вулиці й на тому самому місці — і я виразно прочитав у її очах бурхливу радість; вона запримітила, як поцнотливішав мій погляд від любові братньої, дієтичної...

Відтоді спликло сорок днів. І скажу хіба одне: я повільно всихаю від кохання біля ніжок моєї чарівливиці в костюмі кольору морської хвилі... А коли й не зовсім біля її ніжок, то принаймні досить близько коло неї, бо ж я — її наречений і приходжу до неї щодня.

Отак день у день і гину я повільною смертю від кохання... Так, справді, гину від кохання — інших слів не доберу, аби означити оте безсиле, без живої кровинки обожнювання! Тепер, буває, мене зраджує пам'ять, але вечір, коли я прийшов просити її руки, я пам'ятаю напрочуд виразно.

У їдальні, а мене прийняли саме там, їх було троє: батько, її тітка й вона сама, моя Нора. Їдальня — величезна, напівтемна й холоднюща. Доктор Свінденборг стояв, слухав мовчки та все придивлявся до мене. Тітка й собі роздивлялася мене — з видимою недовірою. А Нора сиділа за столом і хоч би поворухнулась.

Я сказав, що годилося в таких випадках, і став собі роздивлятися їх. Хай там що, а в цьому домі не люблять покvapності. Збігла хвилинка, збігла друга, а батько моєї милої все міряв мене поглядом. Сам у величезному кошлатому пальті, руки в кишенях, тепла хустка на шиї та ще й борода на всі груди.

— А ви справді певні, що кохаєте Нору? — озвався він нарешті.

— Питаєте! — запально згукнув я.

Він мовчки вивчав мене й далі, а тоді запитав:

— А їсте ви як?

— Та нібито в міру, — мовив я і силувано всміхнувся.

Тітонька розтулила нарешті вуста й тицьнула в мене пальцем, ніби в якусь річ:

— А сеньйор таки їсть забагато...

Доктор обернувся до неї:

— То нічого. Не годиться нам ставити перепони на його шляху...

Не виймаючи рук із кишень пальта, він звернувся вже до доньки:

— Цей сеньйор хоче ділити з тобою любов. А ти — хочеш?

Нора звела погляд і спокійно всміхнулась:

— Хочу!

— От і гаразд,— мовив на те доктор і штовхнув мене межі плечі. — Тепер ви свій у цьому домі. Сідайте, повечеряйте з нами.

Я сів до столу, якраз навпроти Нори, і ми повечеряли. Що я тоді їв, не пригадую, бо мало не очманів від безмежного щастя: моя обраниця мене кохає! Зате ніколи не забуду, що ми їли потім — і вранці, і ввечері, бо снідаю і вечеряю з ними кожнісінький день.

Кому, скажіть, не смакує чай? Всі його полюбляють. А прозора юшка? Вона теж тонізує і навіть гарний настрій!

Так от, признаюся, що кожен божий день — і вранці, і ввечері — ми живилися легеньким супчиком і запивали його чашкою чаю. Юшка — страва, чай — десерт, ото й усе.

Проминув цілий тиждень, і гріх казати, що хоч раз я відчув себе щасливим. У кожного з нас у глибинах єства нуртує хижий звір, і його ой як нелегко приборкати. Десь о третій пополудні все й починалося, і тих лютих мук, отієї злости шлунка, який з голоду пожирає сам себе, того непогамовного протесту крові, що сама вже стає холодною прозорою юшкою,— я не побажаю нікому, навіть закоханому.

Увесь той тиждень знавіснілий звір у мені мордував мене і шматував ізсередини своїми іклами. А тепер я напрочуд спокійний. Серце відбиває сорок ударів на хвилину, а не шістдесят, як раніше. Я вже забув, що таке вирування пристрастей і буяння сил, мені вже й не віриться, що чудові дівочі очі здатні будити в серці щось інше, ніж оте безмовне, вичахлає щастя, яке хмарками пари здійсмається над двома чашечками з чаєм.

Зранку я не беру до рота й росинки, шанобливо слухаючись батьківської поради доктора. Полуднуємо юшкою з чаєм і вечеряємо юшкою з чаєм. Моє кохання, очищене в такий спосіб, день у день стає дедалі прозорішим, приступне чуттю хіба тих, хто опритомнює після надмірної кровотечі.

Дні потяглися за днями. Яку філософію не візьми, в кожній намішано і доброго, і поганого. А от філософія доктора Свінденборга, який не скидає кошлатого пальта й нашійної хустки, наскрізь просякнута найнедосяжнішим ідеалізмом. Від мене, того зальотника, який колись стовбичив на вулиці, не лишилося і сліду. Єдине, що іще жевріє в мені, що не згасло від безмірної кволості, це моє кохання. І мене не може не тішити те, як пурхає від чистої радості докторова душа, коли він гордовито споглядає, як непевною ходою я дибаю до його доньки.

Якось, іще на початку мого подружнього життя, я спробував узяти руку Нори в свою. І вона дозволила, не висмикнула, щоб не завдавати мені прикрощів. Доктор помітив це й позирнув на мене по-батьківському ніжно. Але того дня ми повечеряли не о восьмій, як звикле, а об одинадцятій. І підживилися тільки чашечкою чаю.

І сам не знаю, якого весняного дурману нанюхався я того вечора на вулиці. Підвечерявши, я захотів повторити свій ризикований порух, та рука моя насилу піднялася і відразу опала на стіл, мов нежива. А я лише кволо всміхнувся, як оте немовля.

Отак доктор Свінденборг відбив останній кидок хижого звіра.

Відтоді такого зі мною вже не трапляється. Удвох із Норою цілісінькі дні никаємо по дому, ніби дві примари кохання. Мені стає сили хіба на те, щоб нерушно сидіти коло неї; година по годині ми збавляємо час, закрижанілі від неземного щастя, з блаженною посмішкою втупившись поглядами в стіни.

Я певен, одного такого дня мене знайдуть неживого. Та я анітрішечки не дорікаю доктору Свінденборгу, бо коли моя плоть не витримала такого легкого випробування, то душа, навпаки, долучилася чистого кохання, збагнула, які нікчемні фантазії опосідають тебе, коли годі одвести погляд від дівчини в темному костюмі кольору морської хвилі, яка піднімається сходами нагору. Тож не винуватъте нікого в моїй смерті. Ну а тим, хто випадково мене почує, хочу дати

пораду — прийміть її від людини, яка колись нічим від вас не відрізнялася: ніколи, чуєте, ніколи — ні вві сні, ні наяву — не дозволяйте вашому поглядові зупинитися на дівчині, яка хоч на йоту дотична до лікаря-дієтолога.

І ось чому.

Ідея, яку так свято сповідує доктор Свінденборг, справді найпіднесеніша з ілюзій, мені відомих, тому й тішуся марнославною думкою, ніби жертвую життям за неї; одначе в тій ідеї є одна непоправна вада: намагання поєднати в солідарних обіймах кохання і дієту. Я знаю чимало релігій, які не визнають м'яса, мирських утіх, земного кохання. І деякі з тих релігій неабияк поширені. Та щоб визнавати кохання і сушити його дієтою — до такого ще ніхто досі не додумався. Це я вважаю тріщиною у філософській побудові доктора Свінденборга. І, можливо, ночами по його їдальні сновигає, заточуючись від млості, з півдесятка привидів кохання — моїх попередників.

Отож усі, до кого дійде моя сповідь, десятою дорогою обминайте кожну миловиду дівчину, що вочевидь простує до будинку, на якому пишається велика бронзова вивіска. Там ви, може, і знайдете велике кохання, але там на вас чекає і безліч чашок чаю на додачу.

А я ж бо знаю, що це таке!